

Krigsminner

I disse dager oversvømmes vi av seierherrenes krigsminner. Oppmerksomme lesere vil ha lagt merke til at de virkelige motstandsmenn tier eller tar avstand fra de store ord i forbindelse med den forestående jubileumsfeiring. I en lang kronikk i Aftenposten ber skolesjef Thorleif Øisang "Spar oss for overdreven selvros." Han var Milorg-mann i okkupasjonstiden. En av de mest kjente motstandskjempere, major Svein Blindheim, tar i sterke ordelag avstand fra subjektive fremstillinger.

Avisen "Nordlys" kommenterer på lederplass 24.5.45 de som etter Tysklands kapitulasjon søkte å skaffe seg attest for "nasjonal holdning" : " En kjenner dem gjerne på deres noe heseblesende iver etter å forsikre om hvor gode nordmenn de er og hva de har gjort til fedrelandets frelse."

Også vi på tapersiden har minner fra okkupasjonstiden. Men med unntak av Rana Blad, Nordlandsposten og Halden Arbeiderblad har norsk presse stort sett vært lukket for tapernes ytringer. Det har sine årsaker. Aftenposten var så elskverdig å trykke "Deutsche Zeitung for tyskerne - neppe helt gratis. Avisens jøssingredaktør skrev også primo juli 1940 en leder "Vår plass i det nye Europa" Både den 22.4.40 og den 25.4.40 kom Dagbladet i sine ledere med meget positiv omtale av Terboven. Under overskriften "Grunnlaget" står det i avisens leder 25.4. om Terbovens proklamasjon : "Proklamasjonen er holdt i en rolig og verdig tone som er egnet til å vekke tillit."

Det jeg minnes best fra okkupasjonstiden er noe som hendte i Korgen i 1942. Der ble det bygget en fangeleir for partisaner fra Jugoslavia. Da partisaner etter folkeretten ikke er beskyttet av krigslovene, jfr. Nürnbergdommene, hadde fangene fåle forhold. En dag ut på sommeren 1942 ble to tyske SS-vaktmenn drept av fanger som flyktet. Fangene hadde skåret hodet av SS-mennene. Tyskerne anså det på det rene at fangene måtte ha fått drapsvåpenet av nordmenn. På den tid drapene fant sted var jeg betjent hos lensmann Joh. Selseth på Hennesberget. Etter at en av de høyeste sjefer for tysk politi var kommet til Korgen, fikk Selseth telefonisk ordre om å møte opp i fangeleiren øyeblikkelig. Han ble foreholdt detaljene om drapene og at tyskerne som repressalier ville skyte 5 eller 6 av Korgens fremste menn. Såvidt jeg husker var det tale både om Svein og Sverre Kibsgaard og om lærer Ivar Helbekkmo. De andre navnene det var tale om har jeg glemt.

Både lensmannsfruen og jeg skjønnte at det måtte være noe ekstraordinært i Korgen ettersom lensmannen ikke kom tilbake. Jeg satt på kontoret og arbeidet mens jeg med spenning ventet på min sjef. Det var blitt sen ettermiddag da han kom inn døren.

Han skalv over hele kroppen. Jeg har neppe sett en mann i en slik sinnstemning. Omsider fikk han sagt : " Sand, i dag er jeg for første gang glad for at jeg gikk inn i NS. Hadde jeg ikke vært NS hadde jeg ikke klart det." Så fortalte han om de timelange forhandlinger han hadde hatt med den tyske politisjef. For tyskerne var det ikke om å gjøre å få skutt noen nordmenn. Deres hovedanliggende var å hindre farlige forhold for sine vaktposter. Selseth fortalte at han gjentatte ganger forsikret politisjefen om at han ville gjøre alt som sto i hans makt for å forhindre at farlige episoder skulle oppstå for framtiden. Omsider frafalt den tyske politimann kravet om repressalier overfor Korgens befolkning. Men betingelsene overfor lensmannen var harde. Dersom tyske vaktposter ble utsatt for overgrep etter å ha fått hjelp til det av nordmenn ville lensmann Selseth hefte med sitt liv og sin eiendom.

Under den forestående jubileumsfeiring vil ingen komite eller offentlig instans legge ned noen blomst på lensmann Selseths grav. Det anser jeg for utallig. Jeg tror også det er best slik. For Selseth kjempet ikke for medaljer eller minnesmerker. Hans ofte harde kamp med blanke våpen ble ført for å vareta sivilbefolkningens interesser i en tid som ikke var så lett hverken for seierherre eller for tapere.

Redaktør Arvid Johanson,
Halden.

I okkupasjonstiden var jeg på "gal side" Min gode venn Bjørn Østring har fortalt meg hvilken usedvanlig åpen og bra mann Du er.

Når man innleder et nytt bekjentskap vil man gjerne vite hva slags menneske man har å gjøre med. For at Du skal kunne danne Deg et mini-bilde av meg vedlegger jeg kopi av følgende :

1. Julekort fra Halvor Diesen
2. Uttalelse av professor Hans Fredrik Dahl
3. Erklæring fra Aasmund Bech
4. Uttalelse fra C.C.
5. Julebrev fra motstandskjemperen Svein Blindheim. Han ble dømt med urette

Jeg vedlegger også kopi av et manus jeg sendte Rana Blad i går. Det ~~er~~ er vel ikke aktuelt for din avis, men jeg håper at du tar Deg tid til å lese det.

Vennlig hilsen